

УДК 82.091:111

DOI: 10.34142/2312-1076.2022.1.99.06

Руслан Ляпін

БУТТЯ, ЩО ПАДАЄ В «СВІТ»: А. ПЛАТОНОВ ТА М. ХВИЛЬОВИЙ У КОНТЕКСТІ ФІЛОСОФІЇ М. ХАЙДЕГГЕРА

Анотація

У статті проводиться порівняльний аналіз повісті А. Платонова «Сокровенный человек» та новели М. Хвильового «Синій листопад» у контексті філософської парадигми хайдеггерівського «буття-в-світі». Фундаментальна онтологія М. Хайдеггера в якості об'єкта дослідження дозволяє з нового, екзистенційного боку інтерпретувати специфіку поведінки, висловлених думок і почуттів персонажів творів російського та українського класиків першої половини ХХ ст.

Показано, що повсякденне буття, яке, за М. Хайдеггером, «скочується і падає в світ», в повісті А. Платонова «Сокровенный человек» і новелі М. Хвильового «Синій листопад» супроводжується екзистенційною «закритістю» головних героїв від самих себе.

Герой повісті Платонова Фома Пухов сприймає власні сни, ірраціональну сторону своєї особистості, як «обман» дійсності, а також у хайдеггерівському сенсі «біжить» від «роздуму, що осмислює» як такого способу мислення, що не допомагає впоратися із повсякденними справами.

Повсякденне буття у світі Марії в новелі Хвильового характеризується відмовою від материнства як природного її покликання, а також постійним придушенням у собі ніжних почуттів до Вадима. Якщо М. Хайдеггер маркує відчужувану повсякденність просторовими предикатами руху «вниз» («скочуватися» і «падати»), то у Хвильового падіння героїні в

«світ» і відчуженість від себе описується як зменшення розмірів до крапки.

Марія у Хвильового і Пухов у Платонова перебувають у пошуку шляху з повсякденності, яка «скочує» і відчужує, до «власності», справжності буття, «відвойовуючи» істину у сущого. Пухов знаходить її в «революційному» праці на благо інших людей. Істина «неспокійної» Марії залишається перспективою її подальших пошуків після смерті Вадима.

Ключові слова: А. Платонов, М. Хайдеггер, М. Хвильовий, екзистенціалізм, Dasein, буття-в-світі, падіння, відчуження.

Abstract

This article presents a comparative analysis of A. Platonov's novel "The Secret Man" and M. Khvylovy's short story "Blue November" in the context of the philosophical paradigm of Heidegger's "being-in-the-world". M. Heidegger's fundamental ontology as an object of research allows us to interpret the specifics of the behaviour, expressed thoughts and feelings of the characters of the works of Russian and Ukrainian classics of the first part of XXth century.

It is shown that everyday life, which, according to M. Heidegger, falls into the "world", "closes" protagonists from themselves in A. Platonov's and M. Khvylovy's works.

The protagonist of Platonov's novel Foma Pukhov perceives his own dreams, the irrational side of his personality, as a "deception" of reality, and in Heidegger's sense "runs away" from a way of thinking that does not help to cope with everyday affairs.

Everyday life in the world of Mary in Khvylovy's short story is characterized by the rejection of motherhood as her natural vocation, as well as the constant suppression of tender feelings for Vadim. If M. Heidegger marks alienating everyday life with spatial predicates of movement "down" ("roll" and "fall"), Khvylovy describes the heroine's fall into the "world" and alienation from herself as a reduction in size.

Maria in Khvylovy's novel and Pukhov in Platonov's are in search of a way from everyday life, which "rolls down" and alienates, to the authenticity of being. Pukhov finds it in the "revolutionary" work for the benefit of others. The truth of the "restless" Maria remains the prospect of her further search after Vadim's death.

Key words: A. Platonov, M. Heidegger, M. Khvylovy, existentialism, Dasein, being-in-the-world, fall, alienation.

Вступ

Андрій Платонов та Микола Хвильовий – яскраві представники російської та української прози, творчість яких припадає на постреволуційне будівництво радянської держави першої половини ХХ ст.

Уже в біографічних відомостях про них ми знаходимо багато фактологічних «точок дотику»: обидва ці письменники прийняли Жовтневу революцію, обидва вважали себе комуністами і водночас вони ніяк не вписувалися в загальну парадигму соціалістичних ідейно-художніх реформ та критично оцінювали у своїх творах нову, постреволуційну реальність. На думку Б. Олійника, саме А. Платонов (у російській літературі) та М. Хвильовий (в українській літературі) першими позначили у своїй творчості ознаки «переродження» задумів комуністичної революції у моральному плані (Олійник 2011).

Зіставленням сюжету та композиції творів А. Платонова та М. Хвильового займався А.В. Кеба (Кеба 2003). В останньому розділі його дисертації дається порівняльна характеристика сюжетно-композиційної організації повістей М. Хвильового «Санаторійна зона» та А. Платонова «Котлован». В обох роботах виявлено риси «асоціативної композиції», пронизаної лейтмотивами (Кеба 2002).

Дослідницькі роботи зіставного та інтерпретаційного характеру у контексті філософських праць М. Хайдеггера стосуються переважно творчості А. Платонова. На думку М. Епштейна, М. Хайдеггер – один із головних «філософських полюсів» у творчих пошуках А. Платонова (Епштейн 2012). Як стверджує Н. Григор'єва, основоположні поняття філософії Хайдеггера: страх, турбота, буття-до-смерті, занедбаність, падіння, втеча та відчуження – складають «смысловий каркас» творів Платонова (Григор'єва 2012: 202). Крім Григор'євої та Епштейна, дослідженням творчості письменника у контексті понять філософії Хайдеггера займалася О.А. Глушенкова (Глушенкова 2018). У своїй статті вона розглядає проблему подолання смерті у повісті Платонова «Котлован» через призму екзистенціала Хайдеггера «буття-до-смерті».

Порівняльний аналіз творчості А. Платонова та М. Хвильового залишається актуальною дослідницькою проблемою, що потребує наукового висвітлення.

Об'єкт і методологія дослідження

Об'єкт даного дослідження – твори ранньої прози письменників, а саме: новела М. Хвильового «Синій листопад» (1923) та повість А. Платонова «Сокровенный человек» (1927). Вибір дослідницького матеріалу обумовлений загальним для творів культурно-історичним контекстом. І у Хвильового, і у Платонова персонажі займаються будівництвом новоствореної після революції соціалістичної держави.

Філософська парадигма хайдеггерівського «буття-в-світі», обрана як предмет аналізу, дозволяє з нового, екзистенційного боку інтерпретувати специфіку поведінки, висловлених думок і почуттів персонажів в рамках порівняльної характеристики вищевказаних робіт російського та українського класиків.

Результати і дискусії

Базовим поняттям фундаментальної онтології Мартіна Хайдеггера є Dasein, дослівно у перекладі – «ось-буття», або «перебування» (Демідов 1999), «присутність» (Бібіхін 2003). Термін «Dasein» обраний для суцього як «вираз чистого буття», котре «завжди має бути своїм буттям як своїм» (Хайдеггер 2003: 14). Dasein «розуміє себе завжди вже і завжди ще, поки воно є, з можливостей» (Хайдеггер 2003: 77). Dasein визначається філософом через екзистенціал «ескіз» («набросок» в перекладі російською В. Бібіхіна): хайдеггерівське ось-буття незавершене і «має бути» як у «завжди вже» (екзистенції людини), так і «накидати» себе на *ще* можливості. «На основі способу бути через екзистенціал ‘ескіз’, Dasein завжди ‘більше’ ніж воно емпірично є» (Хайдеггер 2003: 77). Філософ виділяє дві можливості бути для Dasein: «власну» («вибирати себе», «бути самим собою») і «невласну» («втрачати себе», «не бути самим собою») (Хайдеггер 2003: 28–29).

Екзистенціали Хайдеггер називає буттєвими рисами Dasein, і відмежовує дане поняття від «категорій», які є визначенням всього суцього, крім тут-буття людини (Хайдеггер 2003: 29).

Екзистенціал «буття-в-світі», за Хайдеггером, – це «екзистенційне визначення Dasein» (Хайдеггер 2003: 39), а «найближчий світ буденного Dasein – це *навколишній* світ» (Хайдеггер 2003: 40).

Оточуючий персонажів повісті «Сокровенный человек» та новели «Синій листопад» світ є зрізом реалій постреволуційної дійсності. У повісті Платонова описується більш тривалий період: громадянська війна аж до її закінчення, у Хвильового – одна ніч з 6 на 7 листопада перед роковинами Жовтневої революції. У тих самих пропорціях відрізняється художнє простір творів: в «Сокровенном человеке» воно являє собою колаж з місць, куди потрапляє мандрівний герой; у новелі

«Синій листопад» для головних персонажів, Вадима та Марії, простір обмежений будинком у горах на північному Кавказі.

Повсякденне буття-в-світі Dasein фіксується філософом як те, що падає в «світ» (Хайдеггер 2003: 92). Як стверджує Хайдеггер, «до буттєвого ладу присутності (Dasein) належить падіння. Найближча і найчастіше присутність загублена у своєму “світі” <...> Розчинення в людях (Man) означає панування публічної тлумачення» (Хайдеггер 2003: 113). Поняттям Man німецький філософ позначає «безлику безліч», суспільство, яке «заклопотане серединою» і придушує всяке «виключення, що виділяється» (Хайдеггер 2003: 69). Обговорення і чутки «публічного тлумачення» «заспокоюють» Dasein. Man створює уявність, що все ясно і зрозуміло, а тому Dasein не потребує свого розуміння. «Заспокоєне», Dasein «скочується» у відчуження, що «замикає» від нього можливість бути справжнім чином, тобто «обираючи себе» (Хайдеггер 2003: 93).

У Платонова в «Сокровенном человеке» буття, що падає в «світ», пов'язане з мотивом байдужості та супутніми йому станами відчуження від суспільства та відчуженості від самого себе.

Головний герой повісті Фома Пухов після смерті дружини пішов на громадянську війну і протягом оповіді рухається з однієї гарячої точки в іншу, байдужий до життя та смерті. Сни, які можна пов'язати з душею, ірраціональною стороною його особистості, всіляко придушуються героєм: гучними вигуками він будить себе, аби не бачити «обман» снів (Платонов 1927). Герой «закритий» від самого себе. Перебуваючи у падінні у світ «публічної тлумачення», він уникає як ірраціональної частини себе (снів), а й раціональної – мислення. Зокрема, на чиюсь пропозицію записатися «у якийсь гурток» для саморозвитку Пухов відповідає: «Ученьє мозги пачкает, а я хочу свежим жить!» (Платонов 1927). Герой вказує на об'єктивні причини

неможливості «думати», які полягають у голоді, незадоволеності тіла:

- Думать теперь нельзя, товарищ политком! – возражал Пухов.
- Это почему нельзя?
- Для силы мысли пищи не хватает: паек мал! – разъяснял Пухов (Платонов 1927).

Голодом «затмарюються» та його скорботні почуття щодо смерті дружини: «Вспоминая усопшую жену, Пухов горевал о ней. Об этом он никогда никому не сообщал, поэтому все действительно думали, что Пухов корявый человек и вареную колбасу на гробе резал. Так оно и было, но Пухов делал это не из похабства, а от голода» (Платонов 1927).

Фізичне та духовне з'єднані в образі Пухова у нероздільне ціле. Таким же цілим, де немає другорядного і все головне, є думки та почуття героя. Він каже: «Если только думать, тоже далеко не уедешь, надо и чувство иметь!» Синкретизм душі і тіла, думок і почуттів в умовах безперервної прикордонної ситуації громадянської війни народжує у персонажів особливу, «саморобну» мову, яка «оголює задушевні думки»: «Остальные люди на паровозе и на снегоочистителе грубо выражались на каком-то *самодельном языке, сразу обнажая задушевные мысли*» (Платонов 1927). Варто зауважити, що подібна «саморобність, що оголює задушевні думки» є досить точною характеристикою і власне платонівського стилю письма.

Синкретизм сприйняття зближує героїв повісті Платонова з природою, де все живе позбавлене самосвідомості і сприймає світ з позиції «ми». Невипадково і сам Пухов відносить себе до «природних дурнів», а не до комуністів.

Щоб бути «свіжим» і «не бруднити мізки вченням», Пухов залишається «людиною спрощеного типу» (Платонов 1927). Всі необхідні знання, вміння та навички герой набуває у процесі практики повсякденного життя, стикаючись з

конкретними викликами навколишнього світу. І його не цікавить усе, із чим він не має безпосереднього фізичного контакту. У статті «Відхилення» Хайдеггер виділяє два типи мислення: «мислення, що обчислює» і «роздум, що осмислює» (Хайдеггер 1991). Саме в контексті «роздуму, що осмислює», яке «не допомагає впоратися із повсякденними справами» та «ширяє над дійсністю», Фома Пухов у хайдеггерівському сенсі «б'жить від мислення».

Як і в повісті Платонова, у новелі Хвильового герої перебувають у прикордонній ситуації: у Марії на очах вмирає її коханий, сам же доживаючи останні дні Вадим «горить, як степовий пожар» і відчуває наближення смерті (Хвильовий 1923).

Подібно Пухову, Марія і Вадим перебувають у бутті, що падає в «світ». Обидва вони відчужені один від одного і відкинуті від самих себе. Відчуженість героїв один від одного зумовлена вибором Вадима шляху революціонера, який не дозволяє йому любити Марію інакше як «товариша».

Відмова від близьких стосунків між чоловіком і жінкою на користь революційної турботи про «спільне життя» характеризує і героя «Сокровенного человека» Фому Пухова. На його думку, «одружена людина, тобто одружена, для друга і для суспільства – людина бракована» (Платонов 1927).

Дистанція між героями час від часу порушується, і в уривку нижче її порушує Марія своїм освідченням у коханні. У відповідь Вадим теж каже, що її любить, але романтичний флер ситуації розвіює «але» Марії:

– Вадиме! Кохаю тобі так, як гірські аулі.

Вадим поважно подивився на Марію:

– І... я тебе теж люблю!

Вона:

– Але... (Хвильовий 1995).

Марія змушена дотримуватися заданої Вадимом дистанції, необхідність якої він пояснює тим, що «ворогам не до кохання», тобто приватне кохання між чоловіком та жінкою у його сприйнятті заважає консолідації суспільства проти єдиного ворога (Хвильовий 1923). Марія ж, однак, називає ворогом Вадима, вказуючи на те, що вона хоче любити і бути коханою, не має намірів відмовлятися від власних почуттів, але саме від Вадима походить «вороже» «не до кохання» (Хвильовий 1923).

Як зазначає Ю.В. Должанська (2011: 76), Марія, образ якої інтертекстуально пов'язаний з образом Богоматері, «не реалізує своє природне покликання». Відмова від материнства, постійне придушення у собі любовних, ніжних почуттів до Вадима характеризує падіння Марії від себе в «світ».

Неодноразово у процесі оповідання героїня дематеріалізується, «знічується у крапку» (Хвильовий 1923). Якщо повсякденне, несправжнє буття *Dasein* у німецького філософа маркується такими просторовими ознаками, як те, що *падає* та *скочується* в «світ», то в новелі Хвильового відчужує повсякденність «знічує у крапку» героїв. Марія згасає на тлі навколишнього «світу», відчуває «невласність» буття в хайдеггерівському сенсі як «втрату себе».

У повсякденному житті всі персонажі повісті «Сокровенный человек» та новели «Синій листопад» тією чи іншою мірою продовжують розкривати свої екзистенційні можливості у турботі про спільне комуністичне життя. На тлі безликих, що часто не мають навіть власного імені, героїв, які роблять свій внесок у побудову комуністичної держави, виділяються персонажі, що сумніваються – Марія у Хвильового і Фома Пухов у Платонова.

Дана категорія героїв перебуває у пошуку шляху з «скочується» і відчужує повсякденності до «власності», справжності буття.

Відповідно до філософії Хайдеггера, із вихідного буття, що падає в «світ», починається рух *Dasein* до самого себе:

«Присутність завжди розсіяна в людях і має себе спочатку знайти» (Хайдеггер 2003: 70).

Обидва герої, Марія та Пухов, «втягнуті» в невласність Ман, проте не «заспокоюються» в ілюзії «публічної тлумачення», що все зрозуміло, а шукають власне розуміння того, що відбувається. Так, Марія ділиться своїми сумнівами щодо комуністичних ідеалів з товаришем Гофманом, на що той пропонує їй вийти з партії, оскільки в партії завжди всім все ясно (Хвильовий 1923). А Фома Пухов запитує, що таке «комуніст», і відмовляється вступати до лав більшовиків (Платонов 1927). Їх відрізняє від найближчого оточення запитуєчне ставлення до світу, яке робить їх «зайвими», незрозумілими вигнанцями у колективі.

Пухова люди часто називають «сволотою», попереджають, що його рано чи пізно вб'ють за контрреволюцію (Платонов 1927), а Марії пропонують вийти з партії (Хвильовий 1923). Падіння Dasein у «публічну тлумаченні», згідно з Хайдеггером, трактується *людьми* як «зліт» (Хайдеггер 2003: 93). Сумніви героїв дозволяють їм не падати в «світ», де все витлумачено, а шукати і знаходити власне пояснення того, що відбувається навколо. І заради цього вони готові жертвувати своєю репутацією, тобто не «злітати» серед суспільства, що «заклопотане серединою».

Dasein, «оскільки сутнісно те, що *падає*, існує за своїм буттєвим пристроєм у “неістині”» (Хайдеггер 2003: 114). Істину Dasein необхідно «відвойовувати у сущого» (Хайдеггер 2003: 114).

Герої, які сумніваються – Фома Пухов у Платонова і Марія у Хвильового – у хайдеггерівському сенсі «відвойовують істину у сущого». Пухов знаходить її у «революційній» праці, спрямованій «проти речовини всього світу» і на благо інших людей (Платонов 1927). Істина «неспокійної» Марії винесена за рамки твору і є метою її подальших пошуків. Перед смертю Вадима вона вимовляє йому «замріяну і далеку» фразу про

утопічну комуну, яка урочисто ходить будинками, а також оспівдується йому в коханні (Хвильовий 1923). Новела «Синій листопад» закінчується на тому самому місці, з якого починається повість «Сокровенный человек». У Платонова саме смерть дружини стала каталізатором для подорожі Пухова, «падіння» у вир життя, «перевірки на міцність» його віри в революцію, соціалістичну мораль і людей. І, можливо, Марію, як і головного героя повісті Платонова після смерті дружини, очікують нові трагічні випробування віри, а віднайдена істина виведе її з «когнітивного глухого кута», описаного нею за допомогою ситуації роздоріжжя, у якій опиняється герой народної казки: «Підеш направо – загризе вовк. Підеш наліво – уб'єшся в ярку» (Хвильовий 1923).

Напрямок руху героїні – схід – є як символом «нового початку» у її житті, так і ймовірною вказівкою на ідею «азіатського ренесансу». Як зазначає Т. Гундорова, «прагнення і порив у захмарну далечінь у Хвильового мають не лише екзистенційну, а й геокультурну сутність і ведуть його на східну азіатську магістраль» (Гундорова 2020). У статті «Україна чи Малоросія» М. Хвильовий вказує, що азіатський ренесанс визначається відродженням сильної та цілісної особи (Хвильовий 1995). «Тільки нового типу відважні конкістадори Великого Сходу, – каже український класик, – виведуть людство на шлях комуністичних революцій» (Хвильовий 1995). Рухи Марії на схід, таким чином, пов'язані з відродженням сильної та цілісної особистості та подальшим розвитком у свідомості героїні ідей світової революції.

Висновки

Повсякденне буття, що *скочується і падає* в «світ», в повісті А. Платонова «Сокровенный человек» і новелі М. Хвильового «Синій листопад» супроводжується екзистенційною «закритістю» головних героїв.

Фома Пухов у Платонова «закритий» від себе. Сни, які можна пов'язати з його душевним станом, з ірраціональною стороною його особистості, всіяко пригнічуються як «обман» дійсності. Крім того, у хайдеггерівському сенсі Пухов «бжить» від «роздуму, що осмислює» як такого способу мислення, що «парить над дійсністю». У сферу його інтересів входять ті проблемні питання, з якими він безпосередньо у побутовому житті має справу. Відчуженість героя супроводжується синкретизмом сприйняття світу, що наближує його до природи. Синкретизм душі і тіла, думок і почуттів в умовах безперервної прикордонної ситуації громадянської війни породжує у персонажів особливу, «саморобну» мову, яка «оголює задушевні думки».

Повсякденне буття у світі Марії характеризується відмовою від материнства як природного її покликання, а також постійним придушенням у собі ліричного почуття до Вадима. Якщо М. Хайдеггер маркує повсякденність, що відчужує, просторовими предикатами руху «униз»: «скочуватися» і «падати», – то у Хвильового падіння героїні в «світ» і відчуженість від себе описується як зменшення її у розмірі й перетворення на «ніщо»: «знітитися в крапку».

В обох творах відданість революційній справі передбачає відмову від сімейних зв'язків.

Герої, що сумніваються – Марія у Хвильового і Фома Пухов, у Платонова – перебувають у пошуку шляху з повсякденності, яка «скочує» і відчужує, до справжності буття. Їх відрізняє від найближчого оточення запитливе ставлення до світу, яке робить їх зайвими людьми, вигнанцями. Сумніви героїв дозволяють їм не падати в «світ», де все витлумачено, а шукати і знаходити власне пояснення того, що відбувається навколо. Заради цього вони готові жертвувати своєю репутацією. Вони, в хайдеггерівському сенсі, «відвойовують істину у сущого». Пухов знаходить її в «революційній» праці, що спрямована «проти речовини всього світу» та на благо інших людей. Істина

«неспокійної» Марії залишається перспективою її подальших пошуків після смерті Вадима.

Література

- Глушенкова, О.А. (2018). Деконструкція мови в радянському ментальному просторі в контексті екзистенціалізму «життя к смерті» (на матеріалі текстів А. Платонова). *Сибірський філологічний форум*, Т. 2, 2, 41–48.
- Григор'єва, Н. (2012). Час і простір людини у Хайдеггера і Платонова. *Человечное, бесчеловечное. Радикальная антропология в философии, литературе и кино конца 1920-х – 1950-х гг.* СПб., 195–219.
- Гундорова, Т. (2020). «Азиатские конкистадоры» Миколи Хвильового і пролетарський месіанізм. *Новое литературное обозрение*. 6, 372–381. URL: https://www.nlobooks.ru/magazines/novoe_literaturnoe_obozrenie/166_nlo_6_2020/article/22958/
- Демидов, А.Б. (1999). *Феномены человеческого бытия*. Минск: ЗАО Издательский центр «Экономпресс». URL: <http://psyli38b.org.ua/books/demid01/txt10.htm>.
- Должанська, В. (2011). «Жінка революції» в новелах М. Хвильового «Кім у чоботях» та «Синій листопад». URL: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nzl_2011_1\(3\)_11.pdf](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nzl_2011_1(3)_11.pdf).
- Кеба, А.В. (2002). *Творчество А. Платонова в контексте мировой литературы XX в.* Автореф. дисс. д-ра філологіч. наук. URL: <https://mydiss.com/en/catalog/view/312/780/19465.html>.
- Олійник, Б. (2011). Первородний гріх? *Зеркало недели*. Україна, 20, 3 червня – 10 червня. URL: https://zn.ua/ukr/SOCIUM/pervorodniy_grih.html.
- Платонов, А. (1927). *Сокровенный человек*. URL: <https://ilibrary.ru/text/1011/p.1/index.html>.
- Хайдеггер, М. (2003). *Бытие и время*. (Бибихин В.В., Пер.). Харьков: Фолио.

- Хайдеггер, М. (1991). *Разговор по проселочной дороге*. Москва: Высшая школа. URL: http://www.odinblago.ru/haideger_razgovor/.
- Хвильовий, М. (1923). *Синій листопад*. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=2709>.
- Хвильовий, М. (1995). *Україна чи Малоросія?* URL: <https://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Lit/Kh/Xvylyjovyyj/Liter/UkrMaloros/6.html>.
- Эпштейн, М. (2015). Андрей Платонов. Между небытием и воскресением. *Ирония идеала: парадоксы русской литературы*. URL: <http://flibusta.site/b/415878/read>.

References

- Glushenkova, O.A. (2018). Dekonstrucziya yazyka v sovetskom mentalnom prostranstve v kontekste ekzistencijala «bytie k smerti» (na materiale tekstov A. Platonova) [Deconstruction of language in the Soviet Mental Space in the context of the Existential “being to death” (based on the texts of A. Platonov)]. *Sibirskij filologicheskij forum – Siberian Philological Forum*, Vol. 2, 2, 41–48 [in Russian].
- Grigoreva, N. (2012). Vremya i prostranstvo cheloveka u Khajdeggera i Platonova [Time and human space in Heidegger and Platonov]. *Chelovechnoe, beschelovechnoe. Radikalnaya antropologiya v filosofii, literature i kino koncza 1920-kh – 1950-kh gg. – Human, inhuman. Radical Anthropology in Philosophy, Literature and Cinema of the late 1920s – 1950s (pp. 195–219)*. SPb. [in Russian].
- Gundorova, T. (2020). «Aziatskie konkistatory» Mykoly Khvylevogo i proletarskij messianizm [“Asian Conquistadors” by Mykola Khvylevoy and proletarian messianism]. *Novoe literaturnoe obozrenie – New Literary Review*, 6, 372–381. Retrieved from https://www.nlobooks.ru/magazines/novoe_literaturnoe_obozrenie/166_nlo_6_2020/article/22958/ [in Russian].
- Demidov, A.B. (1999). *Fenomeny chelovecheskogo bytiya [Phenomena of human existence]*. Minsk: Ekonompress. Retrieved from <http://psylib.org.ua/books/demid01/txt10.htm> [in Russian].
- Dolzhanska, Yu.V. (2011). «Zhinka revolyucziyi» v novelakh M. Khvilovogo «Kit u chobotyakh» ta «Sinij listopad» [“The woman of the revolution” in M. Khvylevy's short stories “Cat In Boots” and “Blue November”]. Retrieved from <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi->

- bin/irbis_nbu/cgii/irbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nzl_2011_1(3)__11.pdf [in Ukrainian].
- Keba, A.V. (2002). *Tvorchestvo A. Platonova v kontekste mirovoj literatury XX v. [The work of A. Platonov in the context of world literature of the XX century]*. Extended abstract of candidate's thesis. Retrieved from <https://mydisser.com/en/catalog/view/312/780/19465.html> [in Russian].
- Oliinyk, B. (2011). Pervorodniy grikh? [Original sin?]. *Zerkalo nedeli. Ukraina – Week Mirrow. Ukraine*, 20, June, 3 – June, 10. Retrieved from https://zn.ua/ukr/SOCIUM/pervorodniy_grih.html [in Ukrainian].
- Platonov, A. (1927). *Sokrovennyj chelovek [The innermost man]*. Retrieved from <https://ilibrary.ru/text/1011/p.1/index.html> [in Russian].
- Heidegger, M. (2003). *Bytie i vremya [Being and time]*. (Bibikhin V.V., Trans.). Kharkov: Folio [in Russian].
- Heidegger, M. (1991). *Razgovor po proselochnoj doroge [A conversation on a country road]*. Moskva: Vysshaya shkola. Retrieved from http://www.odinblago.ru/haideger_razgovor/ [in Russian].
- Khvylovy, M. (1923). *Sinij listopad [Blue November]*. Retrieved from <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=2709> [in Ukrainian].
- Khvylovy, M. (1995). *Ukrayina chy Malorossiya? [Ukraine or Malorossiya?] Tvory – Works*. Kyiv: Naukova dumka. Retrieved from <https://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Lit/Kh/Xvylyjovyj/Liter/UkrMaloros/6.html> [in Ukrainian].
- Epshtein, M. (2015). *Andrey Platonov. Mezhdu nebytiem i voskreseniem [Andrey Platonov. Between nonexistence and resurrection]. Ironiya ideala: paradoksy russkoj literatury – The irony of the ideal: paradoxes of Russian literature*. Retrieved from <http://flibusta.site/b/415878/read> [in Russian].

Рукопис статті отримано 11 квітня 2022 року

Рукопис затверджено до публікації 22 травня 2022 року

Інформація про автора

Ляпін Руслан Сергійович – аспірант кафедри української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди; вул. Алчевських, 29, м. Харків, 61002, Україна; e-mail: joy.esenin@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0003-4920-0858>

Liapin Ruslan – postgraduate student of the Department of Ukrainian Literature and Journalism named after Professor Leonid Ushkalov of H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; 29, Alchevskikh Str., Kharkiv, 61002, Ukraine; e-mail: joy.esenin@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0003-4920-0858>